

in da so te postavbe potreben mir zasejale med narode  
uže preveč razžaljene? Kaj so za res se nadejali, da  
si pridobijo po takem načinu glas Solonove modrosti.

Ker pa je taka, in bomo mi goriški Slovenci de-  
javsko imeli le enega poslanca, katerega imajo izbrati  
le mali posestniki, toliko bolje je vsem dolžnost paziti,  
da ne zabredemo, zato naj se mali posestniki posveta-  
vajo kot dobri sosedje tudi z velikimi posestniki in s  
tržani naših obrtniških krajev.

Gledé na vse te okoliščine bo dalje treba prav  
resnóbo in mirno pretehtovati naše moze političarje,  
kajti v strasti, v zbujenem srdu človek gotovo ne  
dela prav.

Slabo je torej, v take važnih časih napadati se z  
neresničnimi dogodki, očitati si take slabosti, ki ne  
uplivajo na politiko. S tem se ljudstvo demoralizuje  
in pohujšuje, in volilec se motijo.

Na Českem je bilo pred leti prav tako, toda Čahi  
so kmalo prevideli, da jim bo škodovalo, in da so na-  
sprotniki in šuntajoči jih domačini nalaš sejali prepri-  
med njimi, a potem jih zasmejevali. Zato se ne hri-  
gajo več na tak način namerjati, in zadržajo svojih  
skosenim možem, kateri pa ne tirjajo od njih nikdar  
slovesa zaupanja, kar je to le pri otrokih primerano.  
Zatorej naj tudi Slovenci možko in mirno postopajo  
pretehtovaje svoje moze političarje. Gledajo naj na  
vse njihove zasluge in dobre lastnosti, gotovo pa mo-  
vajo ozirom jemati tudi na njih slabosti, katere znajo moč  
imeti na politično zadrževanje, ali vse naj se dostojno  
godi.

Tako postopanje bo dokaz zrelosti in pravega do-  
moljubja, kojega obilno potrebujemo tukaj na skrajni  
straži slovenstva.

## Dopisi.

V Gorici 4. junija. [Izv. dop.] Pretekli teden je  
imela naša deželna komisija za uravnavo zemljišnega  
davka nekoliko jako važnih sej, pri katerih so se pre-  
gledavali in reševali cenilni operati okrajnih komi-  
sij. Kakor se nam pripoveduje, je deželna komisija čisti  
zemljišni dohodek, katere ima biti podlaga pri uredbi  
davkov, veliko više cenila, kakor okrajne komisije. Nav-  
zočna slovenska zastopnika sta v tem oziru navadno glas-  
vala za predloga vladnega referenta. Zakaj to? in kakošni  
nasledki utegnejo iz tega nastati, ta vprašanja pojas-  
nimo ob ugodnejši priliki, kedar bodo razglašene tarife  
in bo čas za pritožbe v zmislu dotične postavbe.

Danes smo hoteli samo ostro grajo objaviti onim  
izvoljencem izmed slovenskega posestva, kateri v tako  
važnem opravilu zanemarjajo svoje dolžnosti ter izpu-  
ščajo seje.

Kedor je se svojimi opravili preobložen in se ne  
more deležiti komisijinega delovanja, naj ne sprejme  
volitve, kakor n. pr. gospod Polay, katerega najbrže  
bolje zanjajo občni shodi akcionarskih društev v  
Gradcu in v Beču, nego dolgočasne seje cenilnih ko-  
misij. Tudi nij mogoče, da bi se vsi javni posli v  
eni osebi koncentrovali. Kedor je uže župan in de-  
želni poslanec in niti dotičnim opravilom zadostiti ne  
more, in ima vrh tega še svoja opravila po celi Av-  
striji, naj prepusti odborništvo v velevažni deželni ko-  
misiji za uravnavo davkov, drugim sposobnim, pa  
manje obloženim možem. G. Pagliaruzzi-ja tudi nij  
bilo; a njega lahko opravičimo, ker ga zadržujejo zolo-  
nevečne družbinske razmere. Zato pa bi se ne bil  
smel toliko časa muditi njegov namestnik g. Gazzafura.  
Dayki segajo posestnikom globoko v žep in zato je  
treba, da vsi poklicani ostro na to pazijo in delajo,

da vsi poklicani ostro na to pazijo in delajo,

## Nektere opazke ruskega profesorja.

Spisal  
prof. J. Randonin de Courtenay.  
(Nadaljevanje.)

Né vem, ali resnična gostoljubnost tirja nadute  
javne zahvale. Če pa nij še dosta posameznih zahval, ki  
sem je tolikokrat izrekel raznim slovenskim gospodom  
namreč v tistih opazkah, prosim zamere za svojo ne-  
ujudnost, ter se še enkrat prav presrčno zahvaljujem  
vsem sploh in vsakemu posebej. Ako pa spisatelj  
„Glasovega“ članka ne bo s tem zadovoljen, naj mi  
naznani, na kak drug način imam izraziti hvaležnost  
za gostoljubstvo in za vse dobrote, katere sem prejel  
od Slovencev, in takrat k vsem drugim zahvalam pri-  
dam še zahvalo čast. spisatelju „Glasovega“ članka za  
priateljski poduk svoje nevedne glave.

Zdaj pa prihaja najtežavnejše za mene delo. Imam  
se opravičiti iz mojih izrekov o tem, da „nekteri  
gospodje so me ovirali in kvarili mi moj opravček“ itd.,  
da nekteri duhovni nimaajo zaupanja svojih farmanov,  
i. t. d. i. t. d.

Preje ko začnem se opravičevati, moram zagoto-  
viti čast dopisnika „Glas-a“, da vsaka tako rečena  
„poštena“ kritika predstavlja misli kritikovanega spi-  
satelja popolnoma objektivno, to je v resnici, pravi  
avtlobi brez nobenega olopšanja in jačanja barev; ke-

da se pravično razdelijo in da se nobena stran dežele  
pretežko ne obloži.

V slovenskem svetovalstvu je bil ne davno  
na dnevnem vladni predlog zastran preuravnave  
goriške vade. Vlada priporoča namreč, da bi se na  
goriški c. k. gimnazijah normalni boljše skrbelo za  
nemščino. V ta namen je poslalo dež. svetovalstvu  
učni načrt, kateri je obveljal za slovenske šole na  
Sleskem, in po kojem naj bi se napravil tudi načrt za  
tukajšnje vadicno.

G. vodja Rajakovič je po naročilu deželnega  
šolskega svetovalstva v tem zmislu sestavil en na-  
črt, po katerem bi se upeljal nemški jezik kot učni  
predmet v prvih treh razredih, v četrtem pa z itali-  
janskim ali slovenskim vred, tudi kot učni jezik za po-  
samezne predmete.

D. Dragotič je se en član svetovalstva (menda g.  
Pertout) sta s tehničnimi razlogi opodbijala ta načrt,  
deželni odbor dr. Pajer mu je pa priklimal, rekoč,  
da se sicer z njim ne ujema, kakor je sploh vselej  
zagovarjal v deželnem zboru narodne šole, da se pa v  
tem primeru naj treba podvreči želji ministrstva, ka-  
tero hoče v tem zmislu vadicno preuravnati in da bi  
šolsko svetovalstvo, kot polložna izvrševalna oblastinja  
nekako upornost kazala proti vladni, ako bi njenim na-  
meram ne hotela ustreči.

Evo vam svobodomiselnó postopanje ljudskega  
zastopnika!

Načrt sam pa, katerega je deželno šolsko „sveto-  
valstvo odobrilo in vladni predložilo, nam nij še zadosta  
znan, da bi mogli onjem uže danes roditi. Čakajmo,  
da se priobči.

Iz Gorice, 3. jun. [Izv. dop.] „Slovenski Učitelj“,  
ta neustrašljivi boritelj za narodne pravice, kaj lepo v  
svojem 14. listu poklada na srce slovenskim učiteljskim  
pripravnikom veselje do studiranja, ter omeni ob enem,  
da bi se z dušo in telom poprijeli učenja slovenskega  
jezika. I res, — če pomislimo kakó reven je pač člo-  
vek, kateri še svojega milega jezika ne zna, moramo  
se z gosp. urednikom Lapanjetom ne le ujemati  
ampak za blgi nauk i sproženo misel le še čestitati  
mu. Človek bodi si še takó premeden v drugih stro-  
kah: če jezika ne zna, v kojem misli komu kaj preda-  
vati, je zastoj ves njegov trud. On ne more izraziti  
dobro svojih mislij, ne more svojega menenja tako ži-  
vo narisati, kakor bi je lahko, če bi mu bil jezik, v  
kterem predava, gladko tekoč. Svetovati bi bilo torej  
vsakojakemu, ki se odmeni za učiteljski st. in, da gleda  
strogo na to, da se do korena nauči materinščino svo-  
jo, sicer bi bil ves njegov upor pri podučevanju le  
„bob v steno.“ — Pač blag je torej nasvet, ki ga da-  
je omenjeni list našim nadopolnim učiteljskim kandi-  
datom.

Ali izpnujejo vsi naši slov. pripravniki vestno  
svoj nálog, ne vem natančnega povedati; toliko pa mo-  
ram reči, da so se goriški pripravniki, ki se šolajo na  
pripravišči uže 2. leti, še precej dobro naučili mi-  
lega materinega jezika. — Pa nij čuda! Na goriškem  
pripravišči predavajo se vsi predmeti (razen pedago-  
gike, telovaje, muzike i risanja) v materinščini, gojenci  
rečenega izobraževališča so v vedni vaji: kaj čuda to-  
rej, če jim je postal materin jezik takó gladkotekoč,  
kaj čuda, da se zavedajo svoje narodnosti, — da iz-  
poznajajo čedaje bolje, da slovenščina res še nij takó  
„gmajna spraha“, za kakoršno jo imajo naši nasprotni-  
ki. — Da, da, v slovenščini se da lahko tudi prirod-  
slovje, zgodovina i. t. d. učiti in razlagati, i to morda  
še bolje i lože kakor v nemščini. Če nečete tega ve-  
rjeti i ste neverni Tomaži: potrudite se v omenjeni za-  
vod, i prepričali se boste o resnici tega, kar sem Vam  
tukaj rekel. —

dor spreminja zmisel kritikovanih izrekov, ravna, kakor  
se navadno reče, „perfidno“, „brezvestno“, i. t. p. Mej  
tem čast. moj nasprotnik je iz celoga mojega sestavka  
izbral najhujše reške (grell) stavke, brez zveze z dru-  
gimi, ki so je več ali manje pojasnjevali in opraviče-  
vali, ter celo te odtrgane stavke je en malo predru-  
gačil. Tako, na primer, to, kar jaz sem govoril le o  
nekterih duhovnih, on mi zapoveda govoriti o vseh  
brez izjeme, to, kar v mojem članku je rečeno samo  
od enega društva, in sicer v starih (ne sedanjih časih)  
in celo to le v pravljici, v predstavi čast. mojega na-  
sprotnika se govori ob vseh duhovnih. Vsled tega pre-  
narejenja moč in oostrost mojih izrazov postala je pod  
peresom kritika vsaj desetkrat večja, se ve da z na-  
menom predstaviti me v kakor mogoče najslabši svet-  
lobi ter mi na ta način škodovati v moenji dotičnih  
oseb. Ali tako zares ravnaajo vestni kritiki?

Sam priznavam, da bilo bi veliko pametnoje, ako  
bi ne bil napisal vseh teh rečij, ker o mnogih pred-  
metih je najbolje molčati. Pa vendar mislim, da moj  
greh nij tako strašen, kakor ga predstavlja moj prija-  
telj v „Glasu“. Meni se zdi, da nijsem nič nalezal  
ne na duhovski stan, to je, na vse duhovnike sploh, ne  
tudi na nektere duhovnike posebej. Ravno tako ne ma-  
rem kratiti priznanja in veljavnosti, katere po pravici  
imajo mej. Slovenci i duhovski stan sploh i posebej  
njega predstavljati. O duhovskem stanju sploh nijsem  
govoril celo ene besede ne, kar prvič nijsem imel pri-  
like, drugič pa sploh ogibam se govoriti o takó zložitih

Ali jedva je začelo „sreče solnce“ naši mili domovi-  
ni sijati, ko pride nam do znanja, da s prihodnjim le-  
tom začne se na goriškem izobraževališči zopet staro —  
nemško predavanje. Ne morem si misliti drugoga, kot  
da se je godilo to samo iz zavisti, samo iz boječnosti,  
da bi se naš narodič tako hitro ne razvijal, ter bi de-  
loma tudi zobé kazal dušmanom slovenskim. Ali ta  
čin mi je smešen, ampak je takó smel, da si enacega  
še mislite ne morem. Tedaj v nemščini naj se podu-  
čevajo pripravniki, ker bodo narodni slovenski u-  
čitelji! Ali nij to nespametnija? Ravno takó kakor bi  
se n. p. po pripravišči na Nemškem predavalo v —  
slovenskem jeziku! —

Stem novim ustrojem mislijo naši nasprotniki, bog  
ve, kaj čestiti, ali te sladke nadeje bodo jim plavale po  
vodi. Kajti ogenj, če se vanj olje lije, z veliko večim  
plamenom gori, tako goriški pripravniki poprimite se  
le z vso gorečnostjo slovenščine. Delajte, prebujajte  
i učite se je neprestano; pozabiti ne smete, da ste slo-  
venski sinovi, da boste narodni učitelji, da boste ži-  
veli od naroda slovenskega. Budite v tej zadevi nev-  
strašljivi! Nikedar naj ne bo Vas sram Vaše materin-  
ščine; narodu posvetite svoje dušne in telesne moči, na-  
roda delajte, narodu živite! —

S Krasa 25. maja. [Izv. dop.] Naš narod slovenski,  
kateri ima glavne korenine v kmetijstvu, mej pohlep-  
nimi sosedi Nemci Italijani in Madjari je kakor skrajna  
osamljena veja volike slovanske lipe.

Ta narod zahbože nij še sam in menda tudi ne  
bo precej kos biti krepkega granicar tujim navalom; sto  
in sto rečij, koristij in interesov brani mu dospeti na  
prava tla. Imamo ustavo in za njo toliko zastopov, pa  
vse to je večidel nam malo koristno, k večjemu da  
denarce žre in teska bremena naklaja, da zdravim  
daje zdravila, bočanim pa strupa. Slovenec trpi, dela,  
krv prelija, pa kaj ima zato? Večina tega naroda,  
večina njegove zemlje zdihuje pod težo mnogovrstnih  
davkov, prikladov in oderuhov, da se mu godi, kakor  
bolniku, kateri naj leži še na tako mehki postelji, naj  
se, kakor hoče, obrne, tešči ga na vseh straneh, za to  
ker so njegovi udje pokvarjeni, ker se pustijo voditi  
od sebičnih nagonov, ker jim manjka tedaj pravega  
rodoljubja oziroma človekoljubja.

Osnovalo se je pol. društvo „Gorica“ na skrajni peti  
slovenske zemlje, pa da bi bilo kaj prida moke iz tiste  
mavhe, to naj veruje, kedor hoče. Naj ima še tako  
sladke besede, naj si prizadeva razkladati, da je mavha,  
ali motovilo popolnoma podobno mavhi, nje osnovatelji  
in voditelji ne bodo ozdravili zgoraj navedene bolezi.  
Naj bo na kakoršni polagi hoče, to nič ne de, saj  
tudi nekdanji judje so imeli na čelo vtisneno božje  
zapovedi, pa sv. pismo jih nič prav ne hvali. Narod  
slovenski hoče videti dela. Imamo moze, ki se v raz-  
nih strokah odlikujejo, pa da bi bili kos glavni bolezn  
našega ubozelega slovenskega naroda, bijih lahko skoraj  
na nos sestel. Edini naš Dr. Dragotin Lavrič je  
viteški mož, ki se največ krepko poteguje za blagor  
našega naroda v deželnem zboru goriškem. Ko je leta  
1870. v tej zbornici navstal preprič. zaradi parlamen-  
tarnega jezika med italijanskimi in slovenskimi poslanci,  
ker prvi nijso znali slovenskega, drugi tudi na vsi ita-  
lijanskega, so tedaj počeli govoriti vsak v svojem jeziku.  
Na to so zahtevali italijanski poslanci od slovenskih,  
da jim morajo vsako govorjenje prevoditi v italijanski  
jezik; a dr. Lavrič vstane in pravi, da pravica zahteva,  
da govorimo vsak v svojem jeziku, ljudeljubje pa, da  
si drug drugemu potolmačimo, kakor bi bil hotel  
reči: Saj smo pod istim solncem in Bogom vsi bratje  
in sestre!

in zapletenih vprašanjih; če bi pa po kaki naključbi  
govoril, more biti prepričan „Glasov“ dopisnik, da bi  
ne rekel nič nepravilnega, ker jaz znam, kakor se tiče,  
spoštovati zgodovinske faktorje, posebno pa tako važne  
ie koristne faktorje, kakor so bili in so dozdaj namreč  
gospodje duhovni mej slovenskim ljudstvom. To pa,  
kar sem pisal o nekterih duhovnih, nijsem vzeli iz svoje  
glave, ampak ali sem videl z lastnimi očmi ali pa sem  
slišal od farmanov, ki so navadno najbolje natančni in  
ostri kritiki svojih gospodov. Pribečne v mojem članku  
drobnosti so le en del tega, kar sem imel priložnost  
slišati v raznih farah; veliko iz tega, kar so meni pri-  
povedovali kmetje v tej ali pa onej vasi, shranil sem  
le za se in ne bom tega nikdar objavil, vsaj po slo-  
vensko ne. Pri tem moram uaznaniti, da nikdar nijsem  
izpraševal kmetov o njih župnikih in kaplanih; ampak  
sem le poslušal ali kar so govorili mej soboj ali pa  
kar so meni pripovedovali brez nobenega izpraševanja  
od moje strani. Né na Slovenskem, né tudi drugod  
katoliški ljudstvo nij več (a morda tudi nikdar nij  
bilo) takó najivno in neumno, da bi ne bilo v stanu  
razločiti „dobrih“ lastnostij svojih gospodov od slabih.  
Temu bi se posebno moral veseliti čast. „Glasov“ do-  
pisnik, če mu je res mar za blagor cerkve in vere  
sploh, ker, ako učitelji čutijo, da njihovi učenci se ne  
dajo brezobzirno za nos voditi, in ako jim se kaj mari  
za dobro izvrševanje svojega opravila, radi poslušajo  
kritiko svojega postopanja ter se prizadevajo popboljšati  
se in postajati zmerom boljše vzgladni učitelji. To se

Potem je bil dr. Lavrič od deželnega zbora v dež. odbor izvoljen, kateri obstoji iz 5 mož; ti pa imajo iz deželnega zloga vsak po 1200 fl. letne plače za svoje veče delo; g. Doljak, tudi poslanec je predlagal, da naj se jim po 400 fl. odbije od te plače in dr. Lavrič ga s tem podpira, da bi bilo to prav, da se tako so veliki davki, zavoljo katerih dan na dan ljudstvo strašno toži in trpi. Prav bi bilo tedaj, da bi se jim malo ta jarem polajšal. Ker pa neki poslanec in odbornik to odbiva s tem, da teh 1200 fl. nij nobena plača, da je to le neko odškodovanje za zamudo časa, kar je še skoraj premalo, in ker se potem drugi poslanci niso hoteli potezavati, da bi se res znižala tista plača je predlog ostal na suhem in dr. Lavrič je bil žalosten. Tukaj vidimo med njim in nekaterimi družimi narodnjaki velik razloček, vse dandanes kriči, če tudi nekateri po pravici, le za višo in večjo plačo. Moj Bog, kje se bo pa jemalo?

A zdaj še en vzgled, kateri je vreden občudovanja: Zarad ene narodnih pravic, ki jo kedo morda ima za drobtinico, se je on odpovedal deželnemu obdoru in tako tudi 1200 fl. letne plače raje, ko da bi bil oskrnil svojo in narodno čast. Mož je pripravljen vse žrtvovati le za druge, za naš narod, ter pristopiti na pomoč tam, kjer je več treba.

Žalostno in pomilovanje vredno bi bilo, ko bi naš narod ne apostoyal tako čistega značaja in ko ne bi mu popoluoma zaupal in mu svoje hvaležnosti ne skazal.

Pa ker je dr. Lavrič tako blag in usmiljen do stiskanih kakor evangelski Samaritan, je neko čko hudobno in zavidljivo postalo; za to ker nij kos njemu, pa je slepeti začelo. Pozor! da ne izglobe voda preširoke struge, da bi ne mogli lahko eden do drugega.

Dandanes vsako še tako revše hoče revčka porabiti za svoje namere pa vendar raje se udajmo možu, ki ima samo ena in še ta majhna usta.

Kraški kmet.

Iz Grada, 1. junija (Izv. dop.) V nedeljo, kakor ste morebiti že od inde izvedeli, je bil v Celji shod volilcev celjske okolice in drugih veljavnih mož, udov osrednega odbora za volitve v državni zbor. Razumnost in pripravljenost volilcev se je ga je obilno udeležilo. Zedinili so se v tem, da Slovenci nečejo "državopra-vnih" kandidatov od feudalcev iz Grada in da so imajo Slovenci držati starega narodnega programa. Tisec in tisoč Slovencev je navdušeno sprejel na taborih ta program, "Novice" same so ga dolgo časa zagovarjale, a sedaj z blatom ometavajo one i njih trabantni može, ki se ga držijo i nečejo kovati novega, nemškimi kon-servativcem na ljubo, ki bi nas zato radi s "tiskovi-nami" odškodovali! Čudno je pri tem razporu, da "mladi" se držijo starega programa in da "stari" ho-čejo imeti novega. Omenim naj še, da se je pri celj-škem shodu sklenilo dr. Vošnjaka pri volitvah v državni zbor za kmetiške občine celjskega okraja pri-poročati.

Kakor na Českem i na Dunaji, tako se je tudi tukaj začela gibati mladonemška stranka. Po zgorn-jem Štirskem so se ustanovili okrajni volilni odbori, ki s centralnim pod Kaiserfeldom ničesar opraviti ne-čejo imeti.

Mož se "svinčenimi podplati" je hitro sestavil iz obrabljenih fraz okrožnice, v kateri priduševa voditelje okr. vol. odborov, naj bodo edini proti "klerikalnim, feudalnim, i nacionalnim tendencam", naj stanovitno branijo nemško gospodstvo v Avstriji i t. d. — kar ga bodo gotovo ubogali tudi brez okrožnice, če se prav sedaj mej soboj pipajo.

Veliki dunajski krah tudi štirski judje, kršćeni i

nekršćeni, živo čutijo. Nij še dolgo tega, kar je mini-sterstvo po vseh ustavovernih časnikih nahujskano, dlako cepilo po českih založnih, med tam, ko se je mej u-stavoverci "svindel" na milijone organizoval i množil Kedar so kako založno zapečatili, so vladi judje hosano zapeli; takrat pač nijso mislili na pregovor: Danes meni, jutri tebi.

Gradee je pri zadnjem krah na dunajski borsi izgubil 6. milijonov goldmarjev. To je ogromen denar! Pomisliti morate, da pri nas živi veliko visokih pen-zioniranih uradnikov in vojakov, ki so bili vsi v zvezi z židovi dunajske borse!

Iz spodnje Štirke — 31. maja (Izv. dop.) 25. t. maja sklicali so naši rodoljubje v Celji zbor zaradi posvetovanja o prihodnjih volitvah. Mnogo narodnja-kov se je zbralo v narodni čitalnici celjski. Iz Ljub-ljane bili so navzočni gg. dr. Vošnjak, dr. Zarnik i drugi. Sklenilo se je, da postane za Celje (za mesto) poslanec dr. Prus, izvrsten narodnjak, kateri je do sedaj bil odvednik v Beču ter se nedavno preselil v svoj rojstni kraj Konjice na spodnjem Štirskem. Za kmetiške občine celjskega okraja postavljen je za kan-didata, kakor do sedaj dr. Vošnjak, za Ptuj z oko-lico pa dr. Ploj.

Vsi navzočni so skoraj enoglasno bili za te tri kan-didate, le dva duhovnika, ktera sta se udeležila zbora, hotela sta osvedočiti navzočne može, da se mora Her-man postaviti za kandidata.

## Politični pregled.

Naša notranja politika se še zmerom suče okoli priprav za direktne volitve. Stari in mladi usta-voverci so se zdaj uže zatrdno razcepili vkljub vse-mu pregovarjanju "Nene freie Presse", katera meni, da mej starimi in mladimi nij velikoga razločka. Tako so se za Nižje-Avstrijskop ostavili 3 volilni odbori, enega stari, enega mladi, kateri so se zvezali z demokrati in enega katoliško-konservativna stranka. Iz tega se razvidi, da bo kaj hud boj po celi Avstriji, ka-dar bodo enkrat na dnevnem redu volitve v državni zbor, katere pa bodo težko razpisane pred oktobrom, ker je zdaj za ministerstvo jako neugoden zrak po Avstriji, dokler še straši kriza.

O dunajski razstavi pišejo zunanji nemški listi jako neugodno, tako na pr. "Augsburger Allgemeine Zeitung" mnogo razširjen list imenuje razstavo na-ravnost "švindol" in le ena misel je na inostran-skem, da je bila francoska razstava vse kaj drugega. Obiskovalcev je primerno malo in dunajski gostilni-čarji in še marsikateri drugi so se presneto prevarili, če so špekulirali na bogato žetev.

Čehi so gledé prihoda v novi državni zbor jako rezervirani; iz Českega se slišijo čudni glasi ohupa-joči nad Avstrijo. Na Českem namreč mislijo ne-kateri, da po državni zboru nič ne dosežejo, če bi tudi federalisti imeli večino, tedaj je najbolje da ostanejo dosledno pri starih tirjativah in da še potrpe, dokler ustavoverci še bolje zabredejo, kakor so dozdaj za-bredli, da bode potem krona sama prisiljena, mir

vcepljene v ljudstvo od njegovih prednikov na tistem mestu, in vsled tega postaja nehoten, gabi pogum in koraci naprej po stari ugodni (pripravi) poti. Druge-mu, ne gledé na vso notranjo dobroto, nij mogoče izraziti jo, ker ga v tem ovira njegova okorna zunaj-nost. Pri tem obnašanju se svojimi podložniki v značajni predpostavljene, nij mogoče temu ali onemu popustiti celó v navadnem, vsakdanjem življenji. Nekteri gospodje so preveč ostri za svoje farmane v pravem oziru štejejo jim v greh celó kako "nedolžno" šalo, kako pesem ali pa kako besedo; nij tedaj čuda, da se vsak boji v pričujočnosti tacega gospoda govoriti po-poldoma odkritosrčno, ker mu namreč more izmakniti se iz ust nekaj, kar je "greh".

V vsem tem nij nič čuda, vse to so jako navadne in neobhodne reči; noben nij odgovoren za to, da ravna tako, kakor ravna, ker noben ne more ravnati drugače, nego namreč tako, kakor ravna. Zatorej tudi jaz nijsem omenjal vsega tega z namenom, da bi hvalil ali pa grajal dotične gospode, ampak sem le popisal vse, te reči, ravno tako, kakor da bi popisal, da v tem ali pa onem dijalektu se nahajajo take in take prikazni glasoblovne (fonetične), oblikoslovne (mor-fologične) itp. Pri vsem tem govoril sem le sploh, nijsem omenjal niti enega imena ne, tako da se noben gospod ne more čutiti osebno razžaljenega. Ponav-ljam pa, da najbolje bilo bi, ako bi bil molčal in pri-hrnil svoje neumne opazke za samega sebe. Pred vsem ne potreboval bi takrat trati časa na opravičava-nje svojih popreje izrečenih besed.

narediti mej narodi. Iz tega je razvideti, da nij pametno od naših slovanskih politikarjev, če se uže zdaj zarad programov prepirajo; saj se ne vemo, kakšen da bode položaj; ali bo mogoče kaj opraviti v državni zboru, ali pa bo treba doma ostati. To vse so še vprašanja bodočnosti. Na vsaki način se bo-mo morali bolje po Čehih ravnati, kakor pa po tako zvani državnopravni stranki.

Na Ogerskem imajo staro mizerijo s parla-mentom, poslancev nij mogoče zbornati k sejam. Hrvatje imajo mnogo upanja, da se poravnajo z Ogrji; minister Szlavy je povabil k sebi hrvatsko regniko-larno deputacijo in je z njo konferiral čez 3 ure; minister se je kazal zadovoljnega in bode posredoval mej obema odboroma, hrvatskim in ogerskim. Bati se je le, da Ogrji Hrvate ne preslepe in jih ne od-tegnejo od prave slovanske politike; pa to zna tra-jati le malo časa, ker tudi na Hrvatskem raste stranka od dne do dne, ki je navdušena le za ju-goslovansko politiko, in k tej stranki spada večina hrvatske duševne intelligencije.

Ruski Car je došel te dni na Dunaj k raz-stavi; naš dvor ga je slovesno sprejel in napravila njemu na čast razne veselice. Tudi črnogorski knez Nikita uživa na našem dvoru posebne pazljivosti. Nemški listi povdarjajo, da so razmere mej rusko in našo državo zdaj tako prijazne, kakor uže davno nijso bile. Gotovo, če se politika po paradah sodi. Persijski šah se je do 12. maja bavil na Ruskem in je bil kot zaveznik ruski povsod slovesno sprjet; zdaj je odpotoval in pride tudi na Dunaj k raz-stavi. Dunajčani se ga veselé, ker ima za soboj čez 20 milijonov gold.

Francoski predsednik Mac-Mahon je vsem vla-dam naznanil svoj nastop in zagotovil jih, da se bode držal gledé zunanje politike Thiersovih načel in da bode vse pogodbe z Nemško natančno izpol-nil. Monarhisti zdaj po Franciji razsajajo, nekteri monarhistični listi Mac-Mahonu naravnost svetujejo, da naj ustanovi monarhijo. Republikanci pa se jako mirno drže in se hočejo boriti samo na parlamen-tarnem potu in rešiti republiko. To je edina sreča za Francosko. Bivši predsednik Thiers je prišel v na-rodno skupščino kot poslanec in je bil po republi-kancih vsih barv entuziastično sprjet; vsedel se je na levo k republikancem. Thiers kot voditelj re-publikancev bode s časoma gotovo zmagal in repub-liko rešil nevarnosti.

Vsled zmage monarhistov v francoskem parla-mentu so tudi Karlisti na Španjskem držni in močni postali, ker ložeje pomoč dobivajo iz Francije. Sicer pa se je zdaj sešel na Španjskem nov parlament (Cortes), kateri ima vsebi veliko republikansko ve-čino in ta parlament bo morda enkrat definitivno ustanovil republiko.

## Razne vesti.

(Odbor političnega društva "Sofa"). Še enkrat vabi vse p. n. društvenike in slavno občinstvo, da se udeleži mnogobrojno javnega občnega zbora, ki bode v nedeljo 8. t. m. v Rihenberku v grajski veliki dvorani, katero je visokorodni gosp. grof Lanthieri za tisti dan prepustil društvu. Začetek zbora bode ob 3<sup>1/2</sup> uri popoldne. Ker bode posebno razgovor o di-rektnih volitvah jako važen, in ker bode nastopilo mnogo govornikov, je želeli, da se vsi veljavni meje iz Vipavskega, goriske okolice in Krasi udeležijo omen-jenega shoda.

(Nesreča in pomoč.) Pretekli mesec se je na Ogerskem mej Pešto in Steinbrach-om na ondolni železniški črti zgodila velika nesreča; mašins je skočila s kolovoza, in več vaganov se je popolnoma strlo in ljudje ki so bili v njih so deloma zmršćeni, ali pa hudo ranjeni bili; 36 mrtvih in mnoga več močno ranjenih je postalo žrtva one nesreče in ti ne-srečezni so večinoma Slovenci z Notranjskega, deloma ki so v ogerskih gozdih delali in se domov vračali; vsi so bili oženjeni in zapustili so veliko vdov in siroma-nih otrok, kateri vsi so zgubili radnike in gotovo v ravščini pomoči kličejo. Sočutje do revnih naših bra-tov je napolnilo tukajšnega g. Zupaniča, celnega upad-nika na tukajšnji postaji, rodoma Slovenca, da je začel pobirati mile darove za one nesrečne zapušćene. Do-zdaj je nabral 68 gold. in jih oddal tukajšnji mestni denarnici, da jih hrani, dokler se dotični ne oglašijo in ne prosijo podpore. Ker je omenjeni gospod prošil tudi nas, da ga podpiramo v njegovem dobrodelnem početji smo mu z radostjo to obljubili in s tem naznanjamo, da homo tudi mi pobirali podpore za one sirote ter

potegaje kakor na vse drage učitelje, tako tudi na učitelje vere in morale. Iz druge strani, kaj bi bilo vredno vse delovanje duhovnikov v tej nameri, ako bi njih odgojenci ne bili še toliko izobraženi v verskih rečeh, da bi bili v stanu razločevati "dobro" od "sla-bega", se ve, da tudi v postopanju samih gospodov duhovnikov? Da pa tudi gospodje duhovniki imajo, kakor vsi drugi ljudje, raz-e človeške krhkosti, in da nijso zmerom v stanu postopati tako, kakor učijo in kakor bi morda tudi hoteli, to mislim, da prizna celó moj čast prijatelj iz "Glasa". — Sicer pa jaz sem le govoril o nezaupnosti, katero so si pridobili s svojim postopanjem mej svojimi farmani nekteri gospodje. Da pa bistveno sem prav zadel, tudi zdaj trdim. One v časih velike nezaupnosti in bojazni ljudstva pred svo-jimi gospodi nijsem si izmislil, ampak ah sem videl nje žive dokaz, da je popolnoma ista sem pripovedo-vati samo ljudstvo v tej zadevi. Kakor sem uže takrat omenil, neka nezaupnost in bojazn mora slediti iz oficijalne razmere duhovnih predstojnikov k podložnim jim farmanom. Zatorej potrebuje duhovnik biti zraven velik umetnik in praktičen psiholog, ter razen tega resnično ljubiti svoje farmane, da bi s prijaznim pos-topanjem zdravila nekterih nasledke oficijalne razmere in pridobil si zaupanje in ljubezen farmanov. Toda ne vsakemu je dano biti umetnik in psiholog, tudi ne vsak more čutiti ljubezni k ljudem; s katerimi ga je zvezala osoda. Marsikateri spet hotel je morda v začetku zares pridobiti si zaupanje in ljubezen far-manov, pa nij bil v stanu premagati velike nezaupnosti,